

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Ympäristökorvausjärjestelmän toimivuus

Viljelijäkyselyn 2017
keskeisimmät tulokset

Suvi Itänen

Etelä-Savon ELY-keskus

Perustiedot kyselyyn vastanneista tiloista

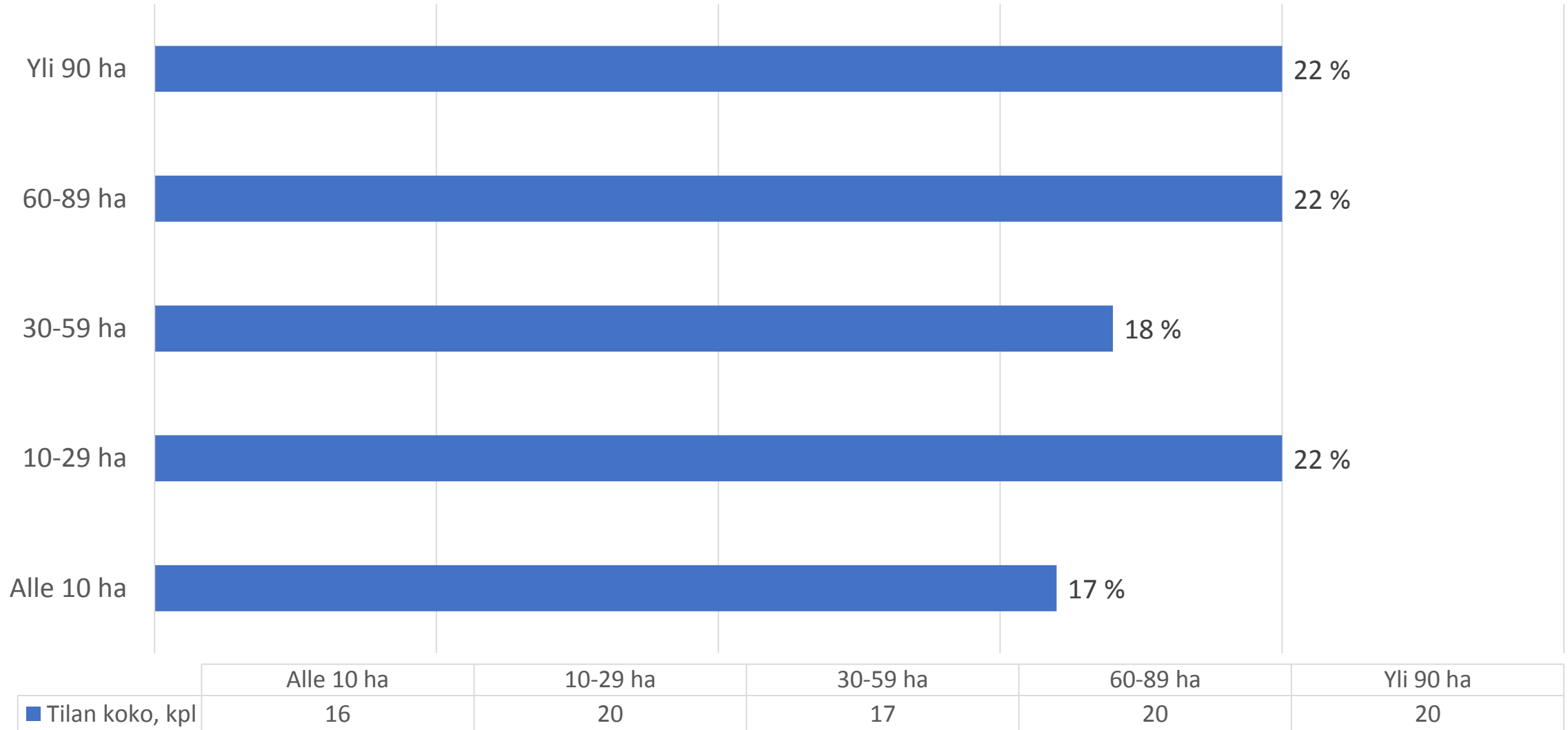
- Kysely lähetettiin 300 eteläsavolaisella tilalle huhtikuussa 2017
 - Vastauksia saatiin 93 kpl → vastausprosentiksi muodostui 31 %
- Vastaajista 83% oli miehiä
 - Naisia vain 17 % (jäivät pois tarkastelusta)
- Vastaajista 48 % oli 30-49 vuotiaita ja 38 % oli 50-65 vuotiaita
 - Alle 30 vuotiaita vastaajia oli 2 % ja yli 65 vuotiaita 12 % (jäivät pois tarkastelusta)

- Maatalous oli pääelinkeino suurimmalle osalle vastaajista
 - Taulukko pää- ja sivuelinkeinojen % -osuuksista ikäryhmittäin

	Alle 30 v. (N=2)	30-49 v. (N=45)	50-65 v. (N=35)	Yli 65 v. (N=11)
Pääelinkeino (N=69)	100	76	89	18
Sivuelinkeino (N=17)	0	24	6	36
Muu (N=7)	0	0	6	45

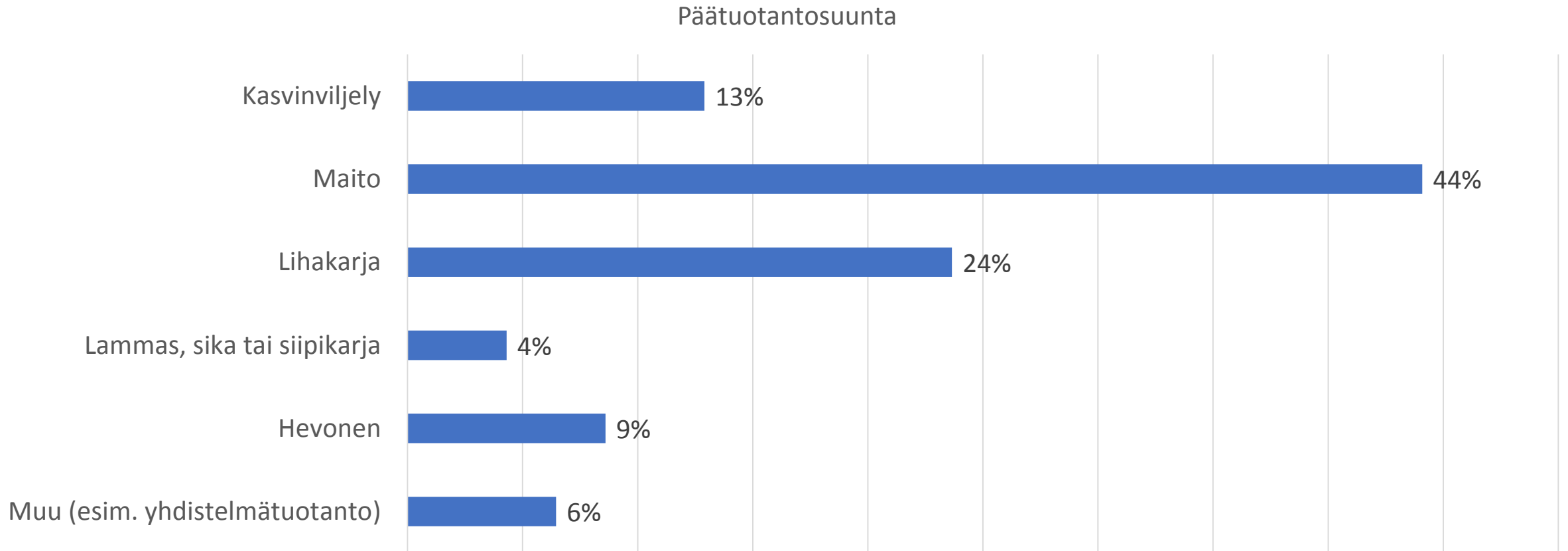
Kyselyyn vastanneiden tilojen kokoluokat

- Kyselyyn vastanneiden tilojen kokoluokka jakauma oli melko tasainen, vähiten vastanneita oli alle 10 hehtaarin tilakokoluokassa.

Kyselyyn vastanneiden tilojen päätuotantosunnat

- Kyselyyn vastanneista tiloista suurin osa oli maidontuotantotiloja
- Toiseksi eniten oli lihakarjatilaja ja kolmanneksi eniten kasvinviljelytiloja

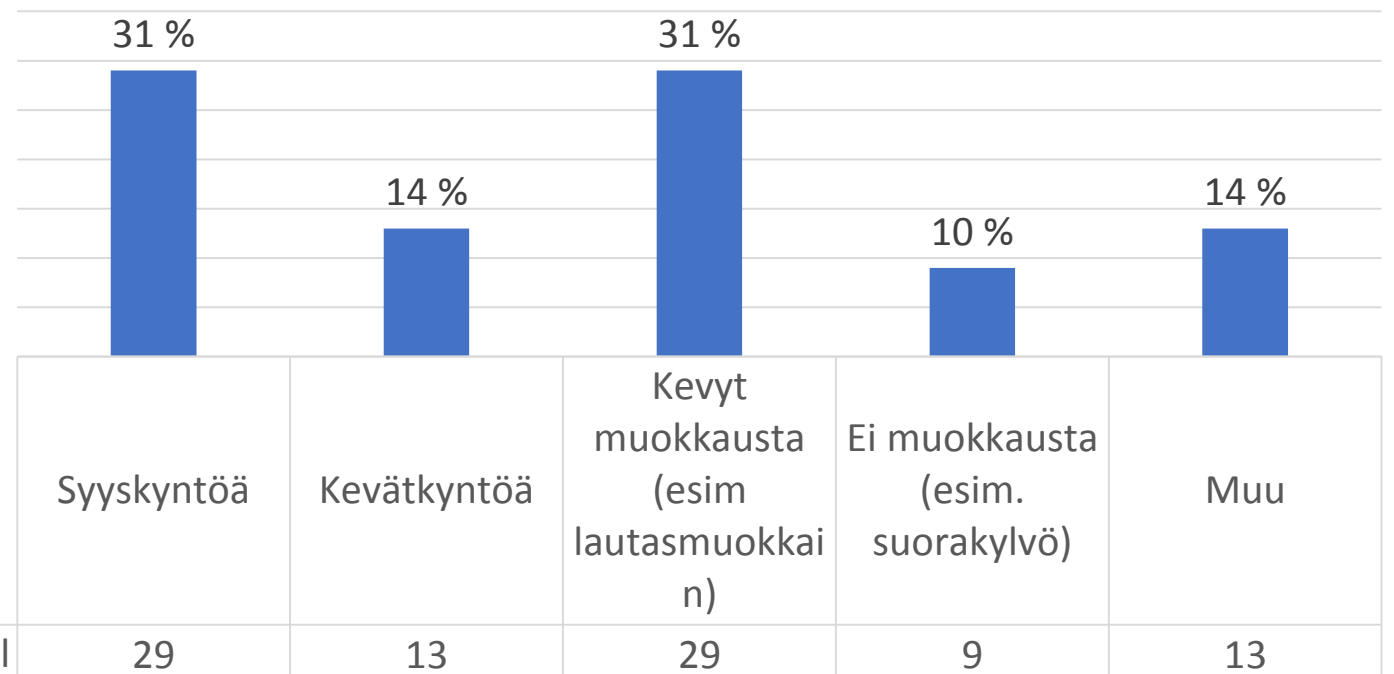

Lammas-, sika- ja siipikarjatilat kuviossa yhdistettynä. Nämä sekä hevos- ja yhdistelmätilat jätettiin tarkastelun ulkopuolelle.

Perustietoja kyselyyn vastanneista tiloista

- Kyselyyn vastanneilla tiloilla käytettävä lannantyyppi oli 58 %:lla kuivalanta
 - Monella tilalla myös sekä kuiva- että lietelanta
 - Vain 5 %:lla ei ollut käytössä lantaa ollenkaan
- Tiloilla käytettiin pääsääntöisesti lannan lisäksi keinolannoitteita ja kasvinsuojeluaineita vuosittain
 - Tuotantosuunta ei vaikuttanut keinolannoitteiden käyttöön
- Pääosin tavanomainen tuotanto

Tilan pääsääntöinen muokkausmenetelmä

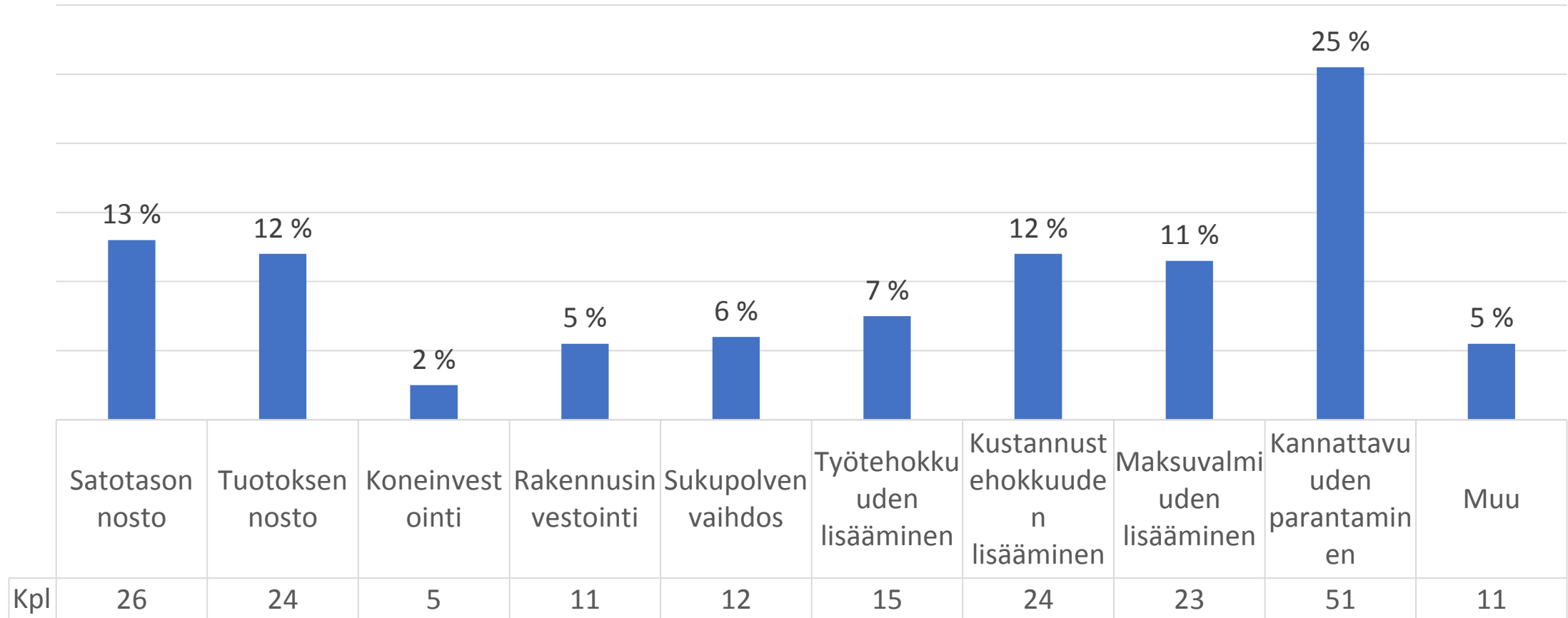
Kpl	29	13	29	9	13
Muokkausmenetelmien %-osuudet tilakokoluokittain	Alle 10 ha (N=16)	16-29 ha (N=20)	30-59 ha (N=17)	60-89 ha (N=20)	Yli 90 ha (N=20)
Syyskyntöä	31	45	41	25	15
Kevätkyntöä	19	10	6	20	15
Kevyt muokkausta	25	15	29	40	45
Ei muokkausta (esim. suorakylvö)	25	5	12	5	5
Muu	0	25	12	10	20

- Tiloilla pääsääntöisenä muokkausmenetelmänä oli joko syyskyntö tai kevyt muokkaus
- Tilakoolla oli merkitystä tilalla käytössä olevaan muokkausmenetelmään
 - Syyskyntö päämuokkausmenetelmä alle 60 hehtaarin tiloilla
 - Kevyt muokkaus päämuokkausmenetelmä yli 60 hehtaarin tiloilla

Kyselyyn vastanneiden tilojen päätavoitteet

- Tilojen päätavoite on kannattavuuden parantaminen ja siihen liittyen myös satotason ja tuotoksen nosto sekä kustannustehokkuuden lisääminen

Tilojen päätavoitteet

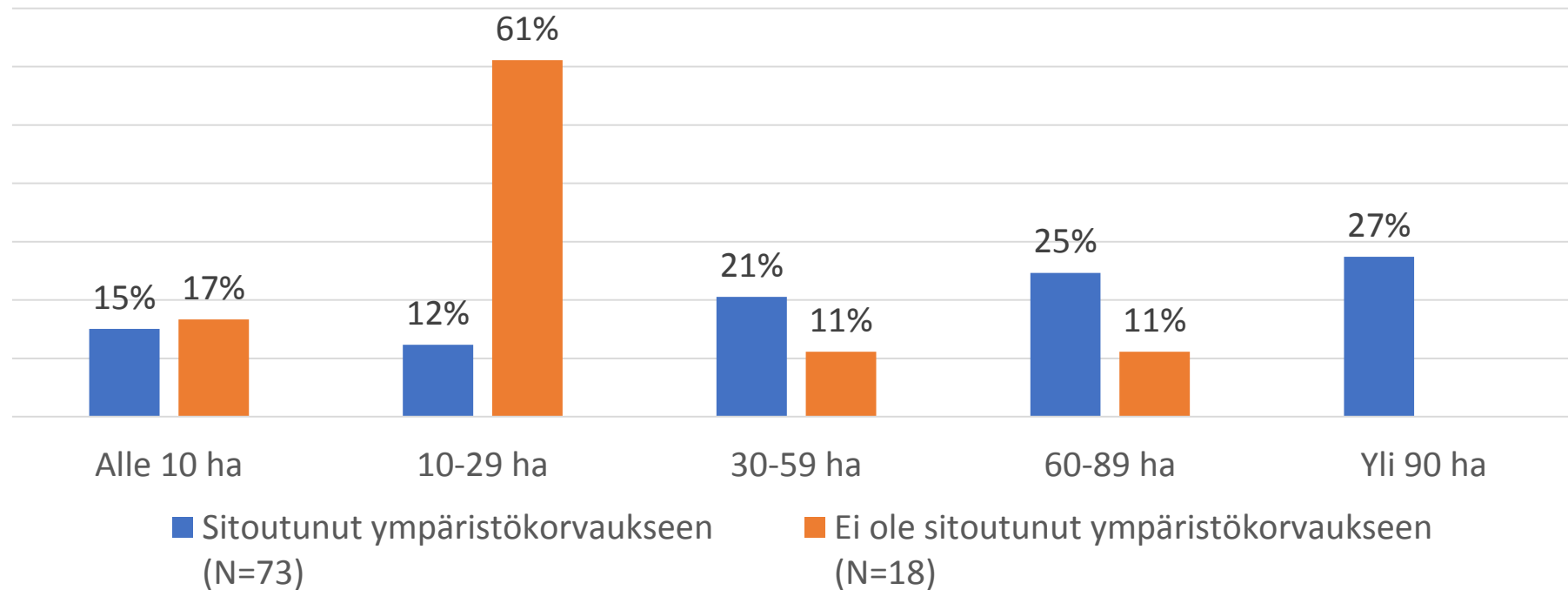
Ympäristökorvaustilanne

- Eli ympäristökorvaukseen sitoutunut tai sitoutumaton
- Kyselyyn vastanneista tiloista 78 % oli sitoutunut ja 19 % ei ollut sitoutunut ympäristökorvaukseen
 - 2 % ei tiennyt
- Tutkimuksessa kiinnostuksen kohteina erityisesti ympäristökorvauksen ulkopuolella olevat tilat ja niiden **erityispiirteet**
 - Keskimäärin vanhempia viljelijöitä
 - Sitoutumattomissa 50-65 vuotiaita 56 % vrt. sitoutuneissa 55 % 30-49 vuotiaita
 - Päätuotantosuohtana maidontuotanto
 - Ei eroavaisuuksia ympäristökorvaustilanteiden välillä
 - Päätaavoite kannattavuuden parantaminen (ei eroa)
 - Muina päätavoitteina sukupolvenvaihdos tai lopettaminen vrt. sitoutuneissa satotason nosto

Erityispiirteet

- Keskimäärin pienempi tilakoko

- Sitoutumattomissa 78 % alle 30 hehtaarin tiloja vrt. sitoutuneissa 27 % alle 30 hehtaarin tiloja

- Päämuokkausmenetelmä syyskyntö

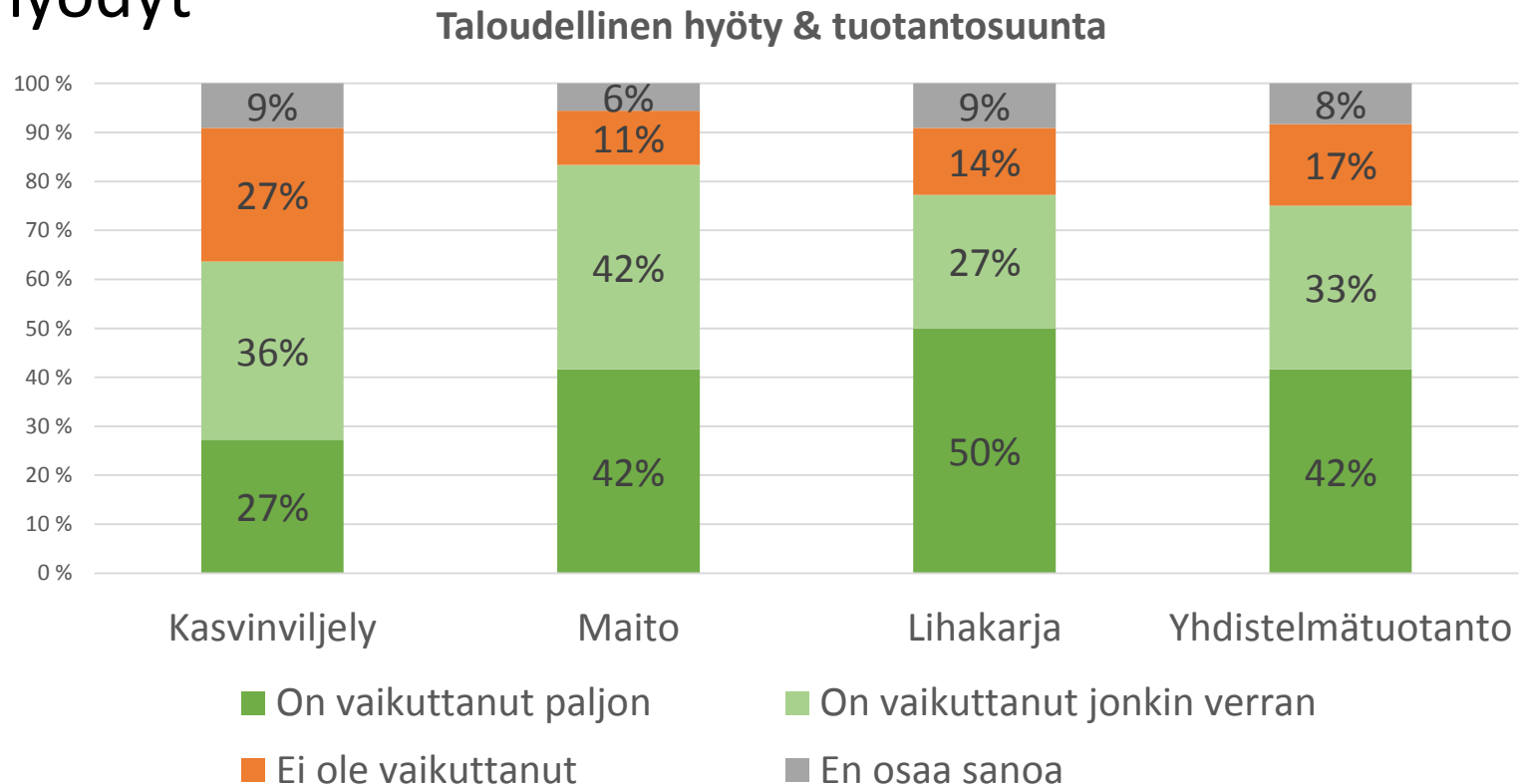
- Vrt. sitoutuneissa päämuokkausmenetelmä kevyt muokkaus
- Alle 30 hehtaarin tilakokoluokissa syyskyntö yleisin muokkausmenetelmä

Järjestelmään sitoutumiseen vaikuttaneet seikat

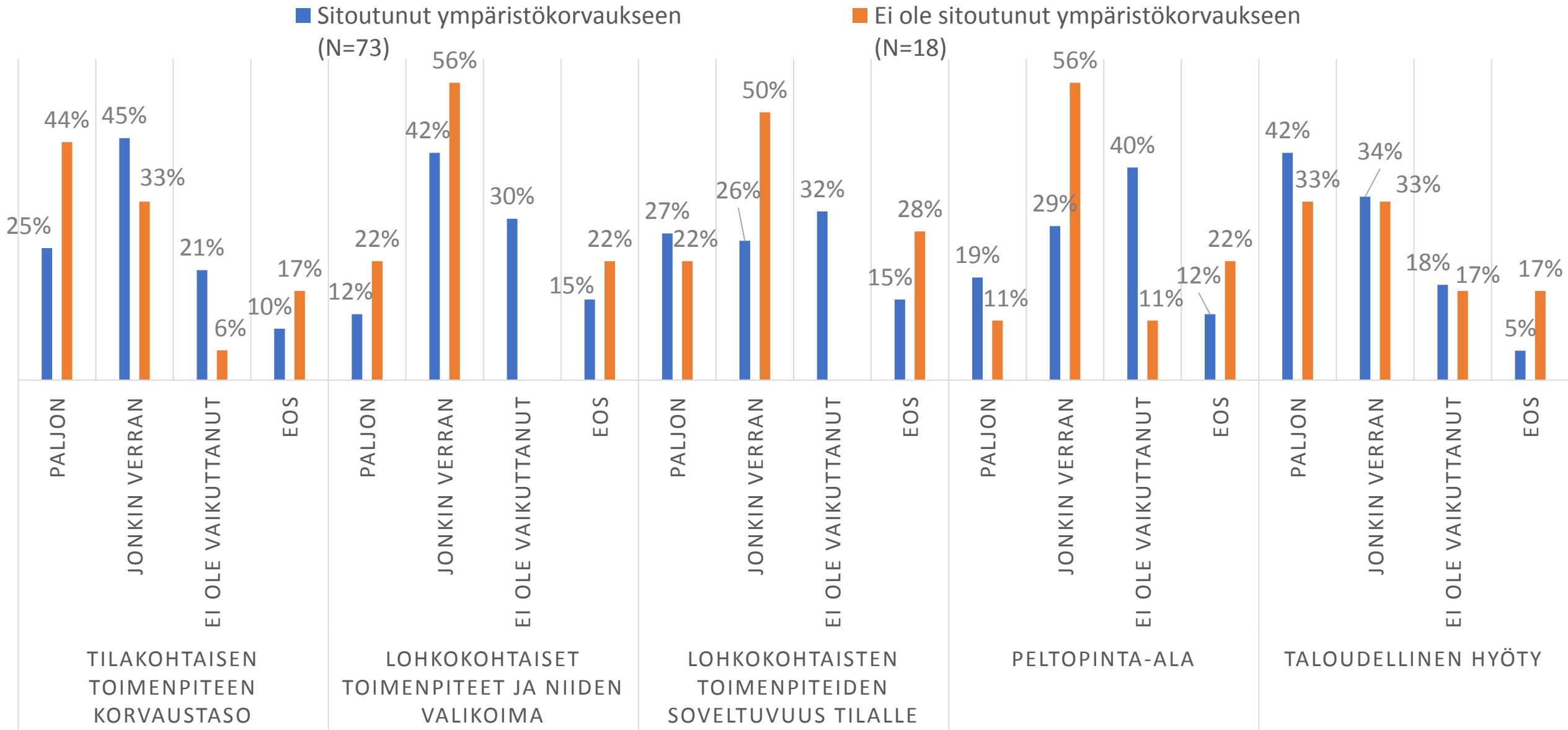
- Sitoutumisen on eniten vaikuttaneet taloudellinen hyöty sekä siihen liittyen tilakohtaisen toimenpiteen ja lohko kohtaisten toimenpiteiden korvaustasot
- Vähiten ovat vaikuttaneet ympäristöhyödyt eli vesiensuojelullinen, monimuotoisuus ja maisemahyödyt

- Taloudellinen hyöty merkitsi eniten maidontuotantotiloilla

- 84 %:lla vaikuttanut paljon tai jonkin verran (vihreät)

Järjestelmään sitoutumiseen (sininen) ja ulkopuolelle jättäytymiseen (oranssi) vaikuttaneet seikat

Ympäristökorvausjärjestelmän selkeys

- Järjestelmä koettiin hyvin tai melko vaikeaselkoiseksi
- Eroavaisuuksia löytyi esim.:
 - tilakokojen välillä →
- Ympäristökorvaustilanteen mukaan →

Ympäristökorvausjärjestelmä on mielestäni:

Hyvin tai melko selkeä	19 %
Ei selkeä eikä vaikeaselkoinen	33 %
Hyvin tai melko vaikeaselkoinen	44 %

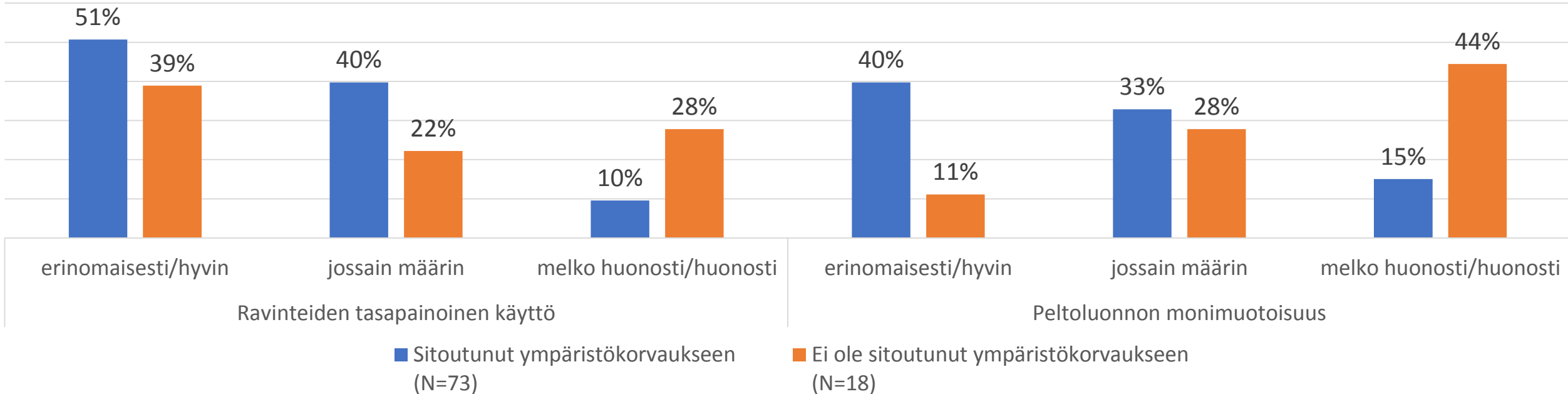
Ymmärrettävyyden kokemus; %-osuudet tilakokoluokittain	Alle 10 ha (N=16)	10-29 ha (N=20)	30-59 ha (N=17)	60-89 ha (N=20)	Yli 90 ha (N=20)
Hyvin tai melko selkeä	19	10	35	5	30
Ei selkeä eikä vaikeaselkoinen	31	30	35	55	15
Hyvin tai melko vaikeaselkoinen	44	60	18	40	55

Ymmärrettävyyden kokemus; %-osuudet sitoutumisen mukaan	Sitoutunut	Ei ole sitoutunut
Hyvin tai melko selkeä	23	6
Ei selkeä eikä vaikeaselkoinen	36	28
Hyvin tai melko vaikeaselkoinen	38	61

Ympäristökorvauksen toimenpiteiden soveltuminen tiloille

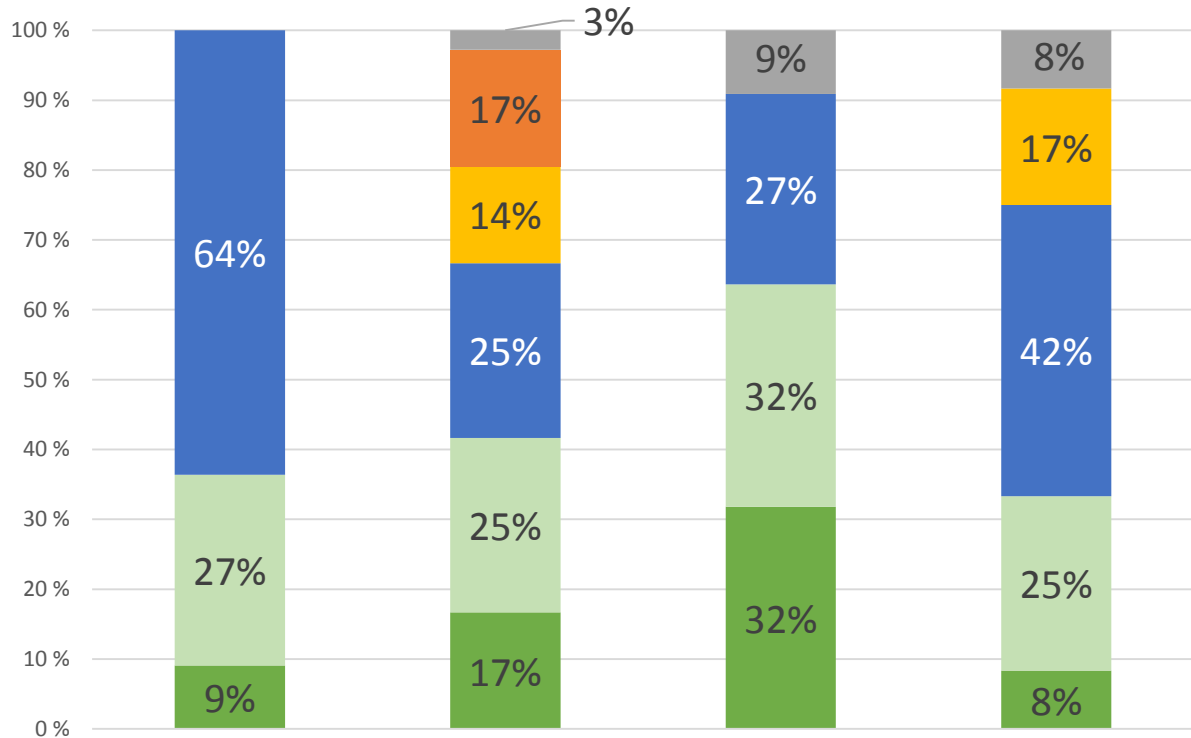
(puutarhataloille suunnatut toimenpiteet eivät tarkastelussa)

- Parhaiten tiloille sopi *peltojen talviaikainen kasvipeitteisyys-* toimenpide
- Huonoiten sopivat *valumavesien hallinta-* sekä *ravinteiden ja orgaanisen aineksen kierrättäminen-* toimenpiteet
- Ympäristökorvaustilanne vaikutti *ravinteiden tasapainoinen käyttö-* ja *peltoluonnon monimuotoisuus-* toimenpiteiden soveltuvuuteen tiloille

Ympäristökorvauksen toimenpiteiden soveltuminen eri tuotantosuunnan tiloille

Ympäristönhoitonurmet -toimenpiteen soveltuminen

Kasvinviljely

Maito

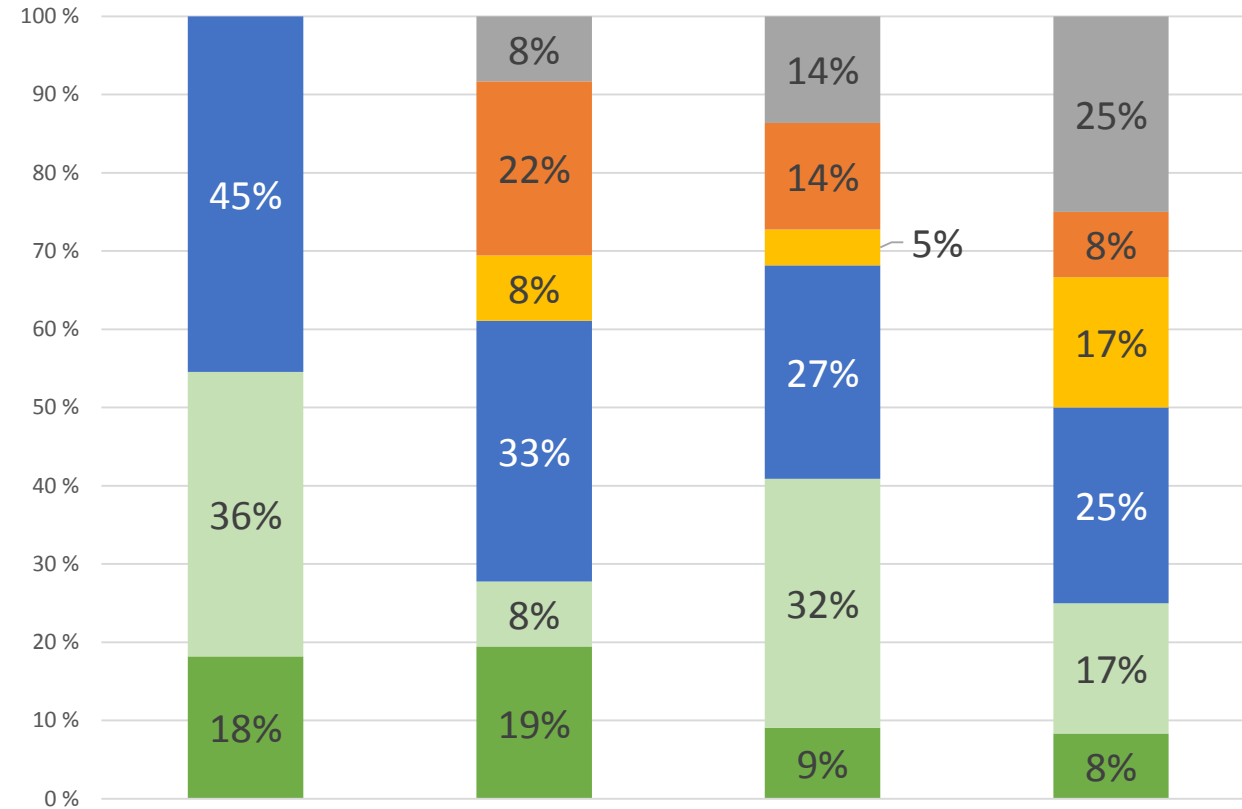
Lihakarja

Yhdistelmätuotanto

Erinomaisesti
Jossain määrin
Huonosti

Hyvin
Melko huonosti
Ei ole mahdollista valita tilalle

Peltoluonnon monimuotoisuus -toimenpiteen soveltuminen

Kasvinviljely

Maito

Lihakarja

Yhdistelmätuotanto

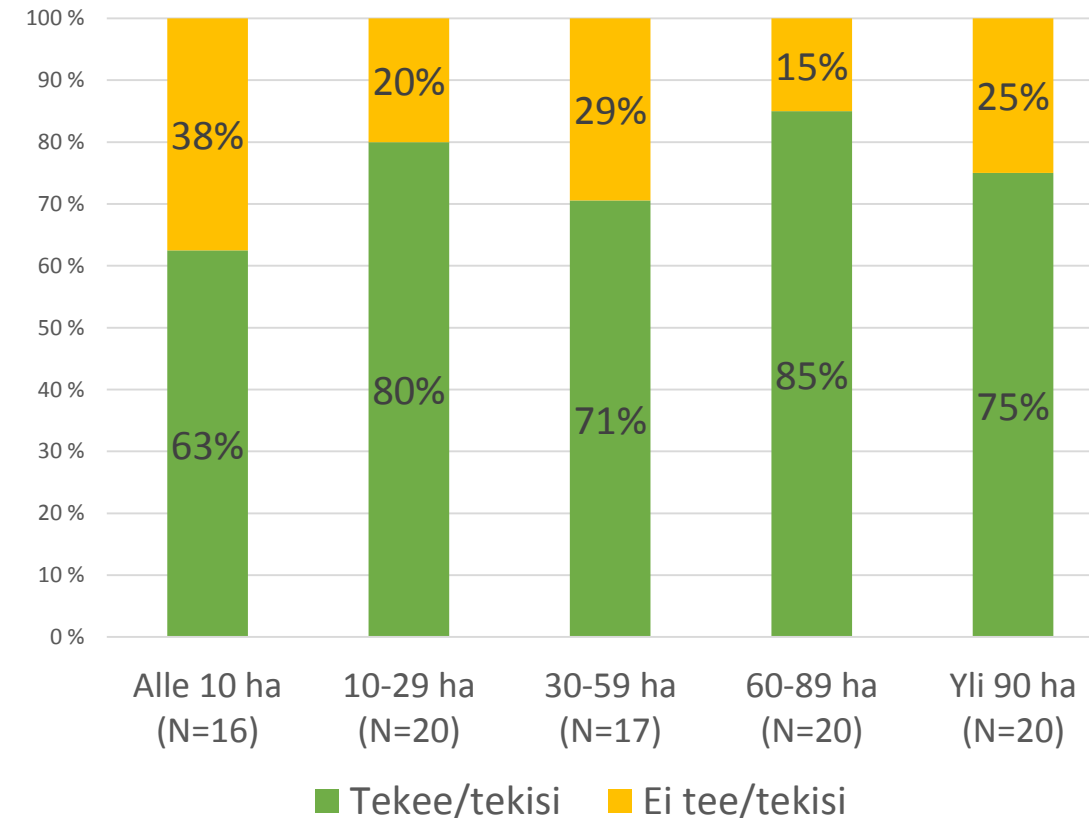
Erinomaisesti
Jossain määrin
Huonosti

Hyvin
Melko huonosti
Ei ole mahdollista valita tilalle

Ympäristöhaittoja vähentävien toimenpiteiden tekeminen

- Suurin osa vastaajista (75 %) tekevät tai tekisivät ympäristöhaittoja vähentäviä toimia myös ilman ympäristökorvausta
 - Suojakaistat vesistöihin sekä muut vesiensuojelu toimenpiteet
 - Maltillinen lannoitus
- Vastaajista 25 % ei tee/tekisi ympäristöhaittoja vähentäviä toimia
 - Syynä mm. liian pieni pinta-ala sekä rahalliset syyt
- Alle 10 ha tilakokoluokassa on eniten niitä, jotka eivät tee/tekisi haittoja vähentäviä toimia
- Eniten haittoja vähentäviä toimia tekevät/tekisivät 60–89 hehtaarin tilat

Ympäristöhaittoja vähentävien toimien toteuttaminen eri tilakokoluokissa

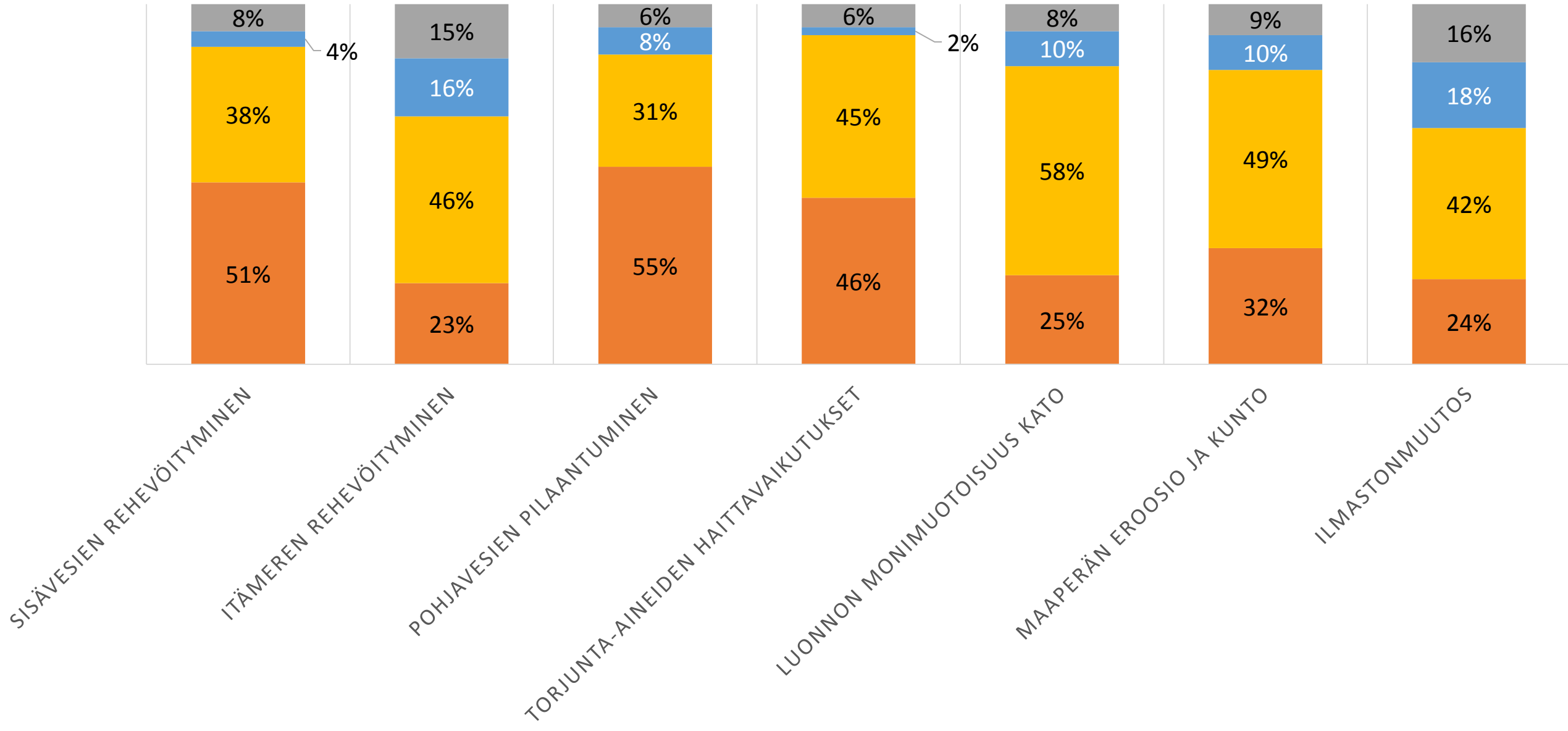

Toimenpiteet, jolla ympäristön tilaa parannetaan

- Paras toimenpide oli hyvä maankasvukunto ja siitä huolehtiminen
 - kasvukunnon parantamiseen liittyivät mm. ojituksista ja salaojituksista huolehtiminen sekä eroosion ehkäisy esim. suorakylvöllä
- Toiseksi paras toimenpide oli vesien- ja rantojen suojelu
 - Vesistöihin ulottuvilla pelloilla on suojavyöhykkeet sekä pyritään ehkäisemään lannoitteiden/lannan ja kasvisuojeluaineiden päätymistä vesistöihin
- Kolmanneksi suosituin oli nykyisen ympäristökorvauksen toimenpide, *lietelannan sijoittaminen peltoon*
 - Mainittiin myös *talviaikainen kasvipeitteisyys*- toimenpide sekä nykyinen tilakohtainen toimenpide *ravinteiden tasapainoinen käyttö* (hyvä ravinnekierto)
- Ongelmaksi koettiin ympäristön tilaa parantavien toimenpiteiden teossa mm. liian pieni pelto pinta-ala
 - Tila ei pysty toteuttamaan kaikkia toimenpiteitä ja toimenpiteiden toteutus jää pienialaiseksi

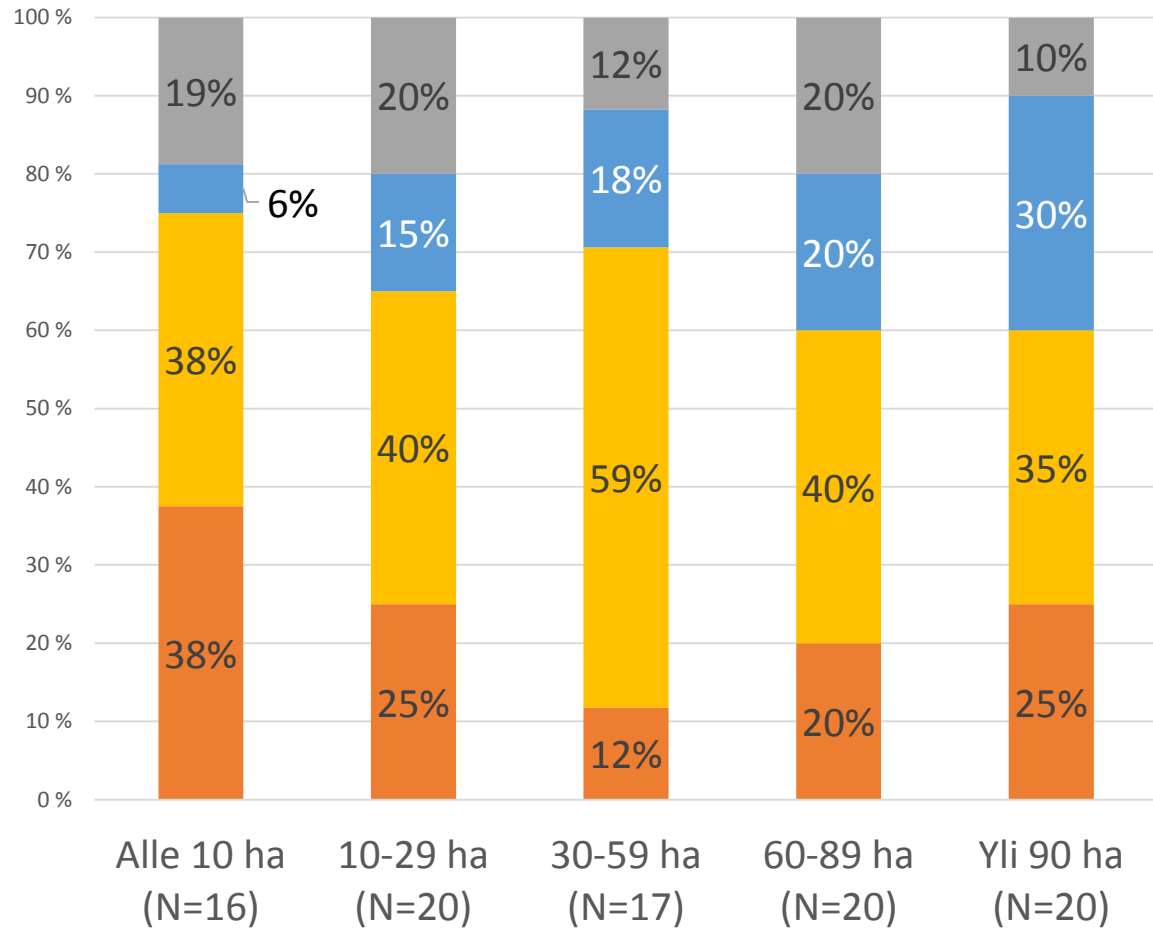
Maatalouden eri ympäristöhaittojen vähentämisen tarpeellisuus

■ Erittäin tarpeellisenä ■ Jonkin verran tarpeellisenä ■ En lainkaan tarpeellisenä ■ En osaa sanoa

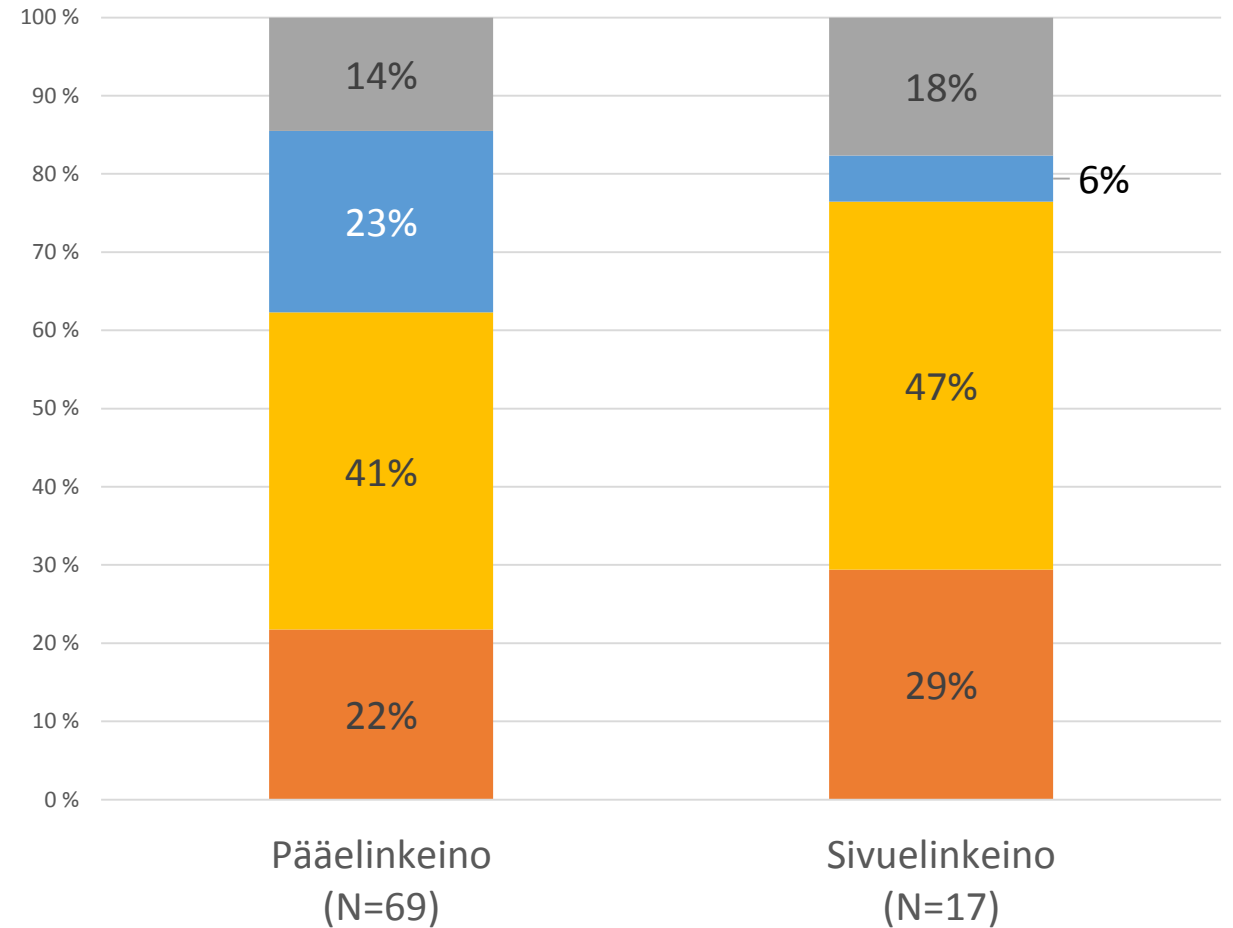

Ilmastonmuutoksen torjuminen koettiin vähiten tarpeelliseksi - eroavaisuuksia myös tilakokojen sekä pää- ja sivuelinkeinojen välillä

Ilmastonmuutoksen torjunta & tilakokoluokat

Ilmastonmuutoksen torjunta & pää- ja sivuelinkeino

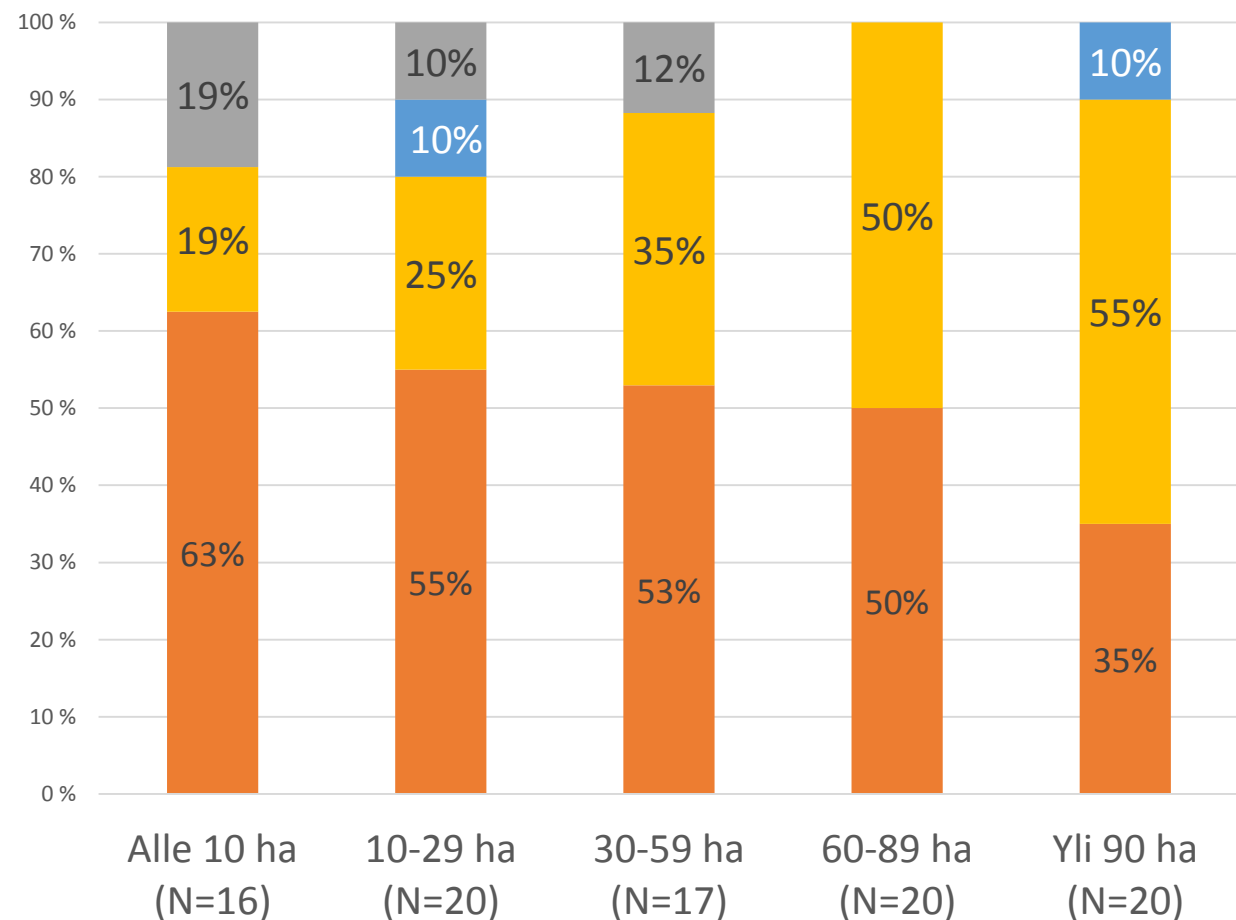

■ Erittäin tarpeellisenä ■ Jonkin verran tarpeellisenä
■ En lainkaan tarpeellisenä ■ En osaa sanoa

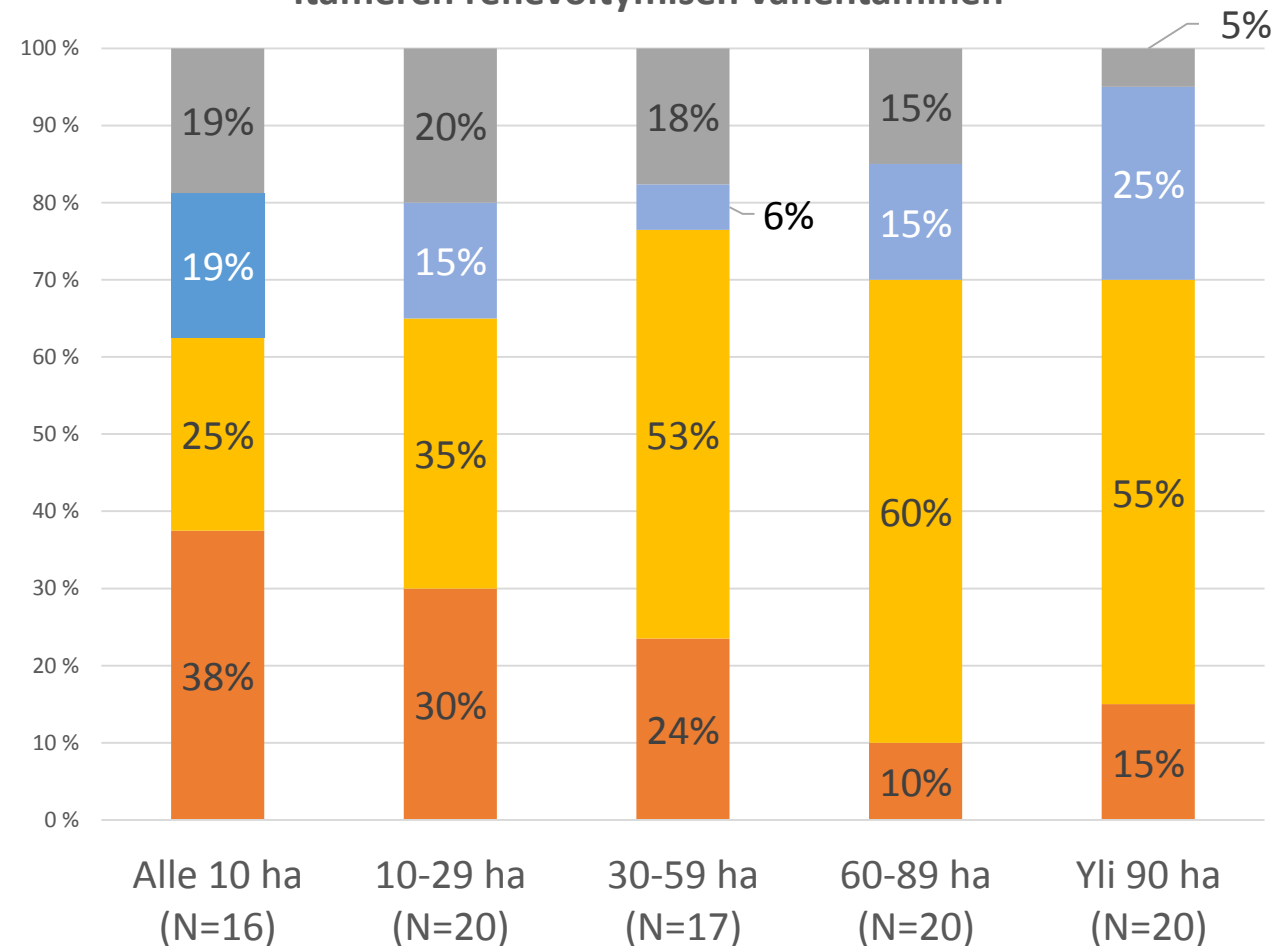
■ Erittäin tarpeellisenä ■ Jonkin verran tarpeellisenä
■ En lainkaan tarpeellisenä ■ En osaa sanoa

Suuremmissa tilakokoluokissa sisävesien ja etenkin Itämeren rehevöitymisen vähentäminen koettiin vähemmän tarpeelliseksi

Sisävesin rehevöitymisen vähentäminen

Itämeren rehevöitymisen vähentäminen

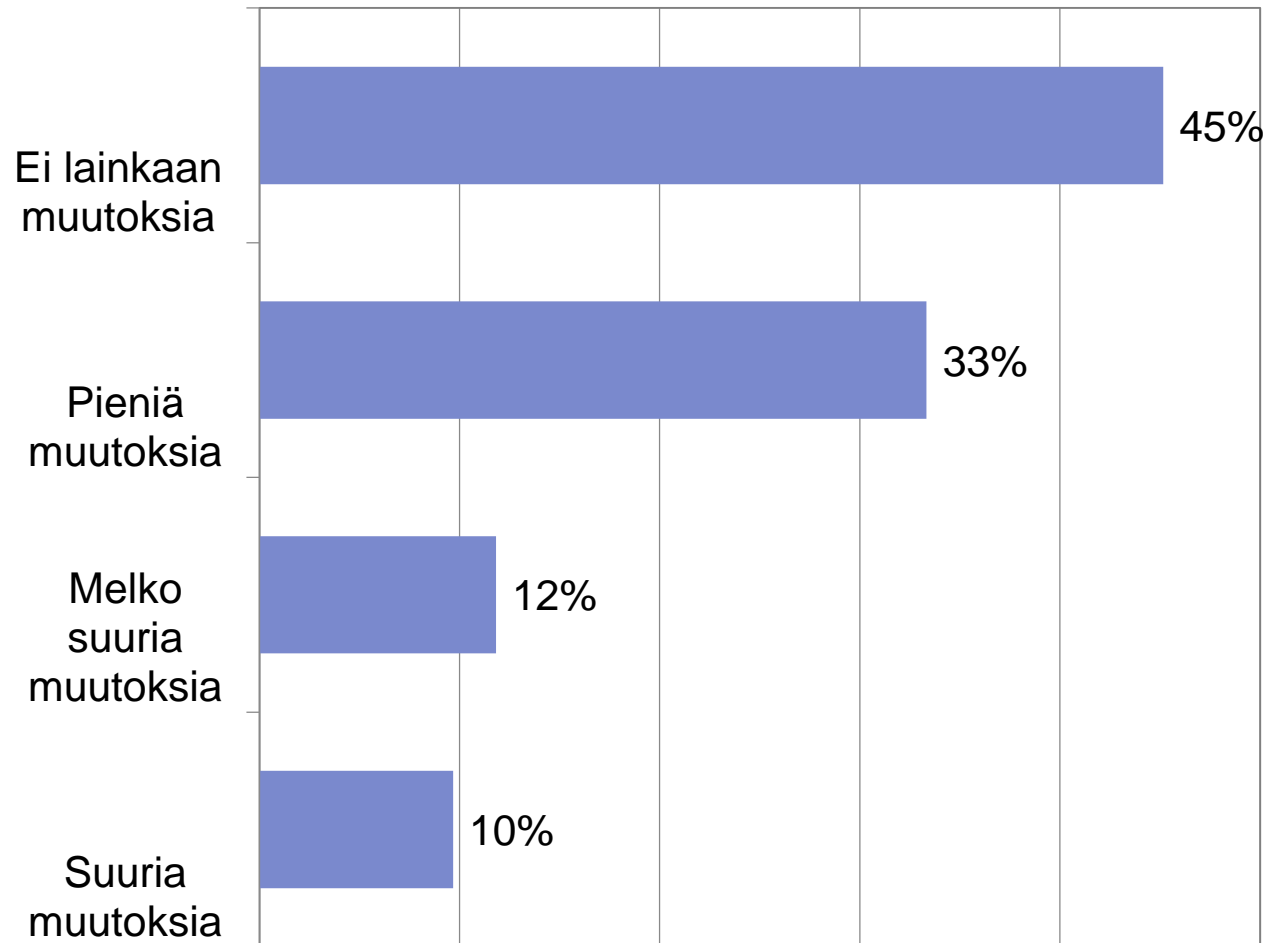

■ Erittäin tarpeellisenä ■ Jonkin verran tarpeellisenä
■ En lainkaan tarpeellisenä ■ En osaa sanoa

■ Erittäin tarpeellisenä ■ Jonkin verran tarpeellisenä
■ En lainkaan tarpeellisenä ■ En osaa sanoa

Viljelijöiden havaitsemat muutokset ympäristössä

Viime vuosina havaittuja muutoksia ympäristön tilassa viljelijöiden maatilalla tai sen läheisyydessä

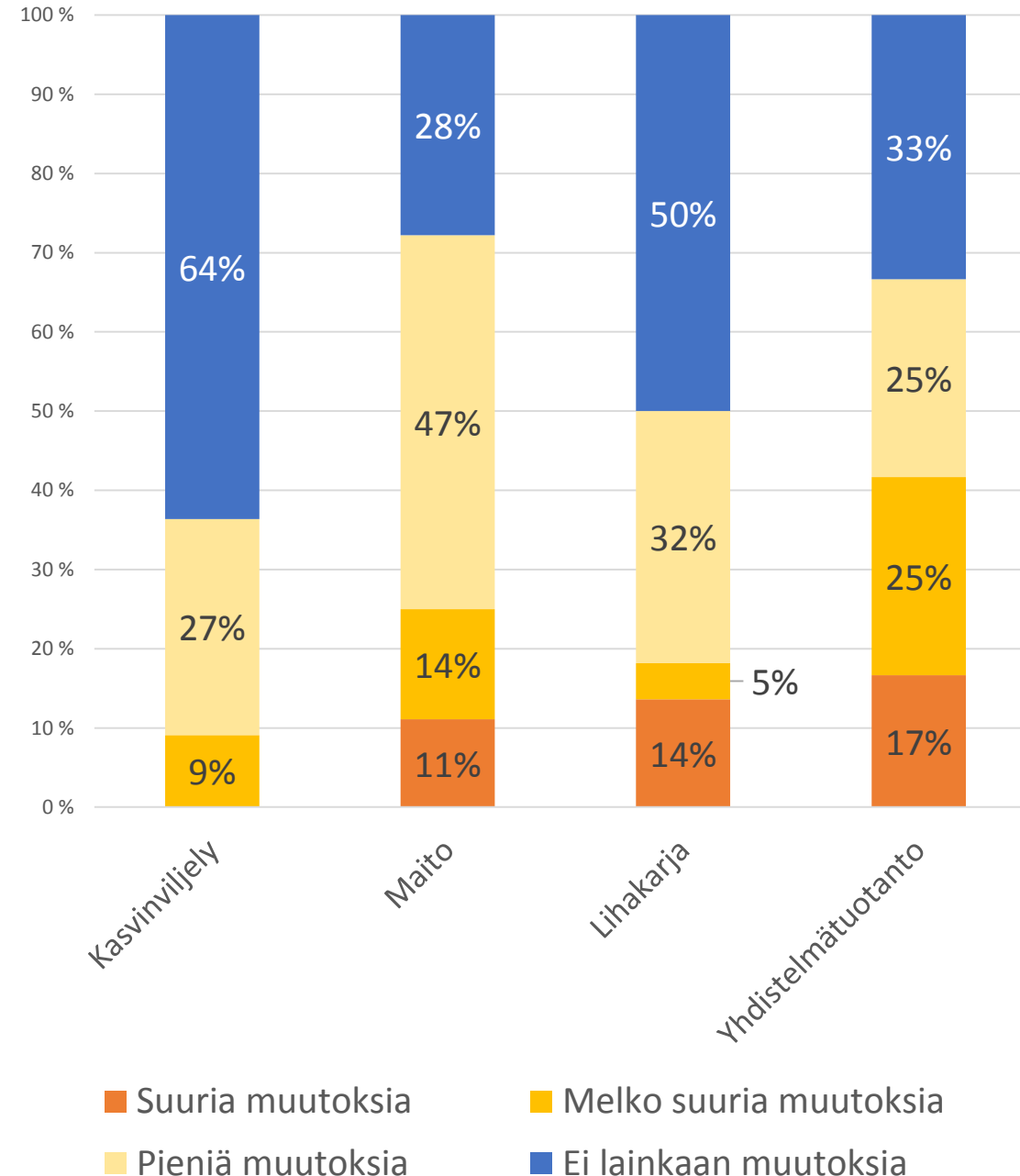
- **Positiivisia muutoksia** oli havaittu mm. lähivesien vedenlaadun parantuminen, maaperän kunnon parantuminen sekä lintujen ja hyönteisten määrän lisääntyminen ja monipuolistuminen
- **Negatiivisia muutoksia** oli havaittu mm. haittalintujen lisääntyminen, pölyttäjien vähentyminen, maaperän tiivistyminen, vesistöjen tilan heikentyminen sekä tuulien ja muiden ääri-ilmiöiden lisääntyminen
 - Lisäksi vieraslajien lisääntyminen

Ympäristössä havaitut muutokset ja niiden laajuus vaihtelivat eri tilakokoluokkien ja tuotantosuuntien välillä sekä pää- ja sivuelinkeinona maataloutta harjoittavien kesken

Eri tilakokoluokissa havaittujen muutosten suuruus; prosenttia	Alle 10 ha (N=16)	10-29 ha (N=20)	30-59 ha (N=17)	60-89 ha (N=20)	Yli 90 ha (N=20)
Suuria muutoksia	6	10	6	5	20
Melko suuria muutoksia	13	15	24	5	5
Pieniä muutoksia	19	20	41	45	40
Ei lainkaan muutoksia	63	55	29	45	35

Havaittujen muutosten suuruus pää- ja sivuelinkeinon mukaan; prosenttia	Pääelinkeino (N=69)	Sivuelinkeino (N=17)
Suuria muutoksia	10	12
Melko suuria muutoksia	13	6
Pieniä muutoksia	41	18
Ei lainkaan muutoksia	36	65

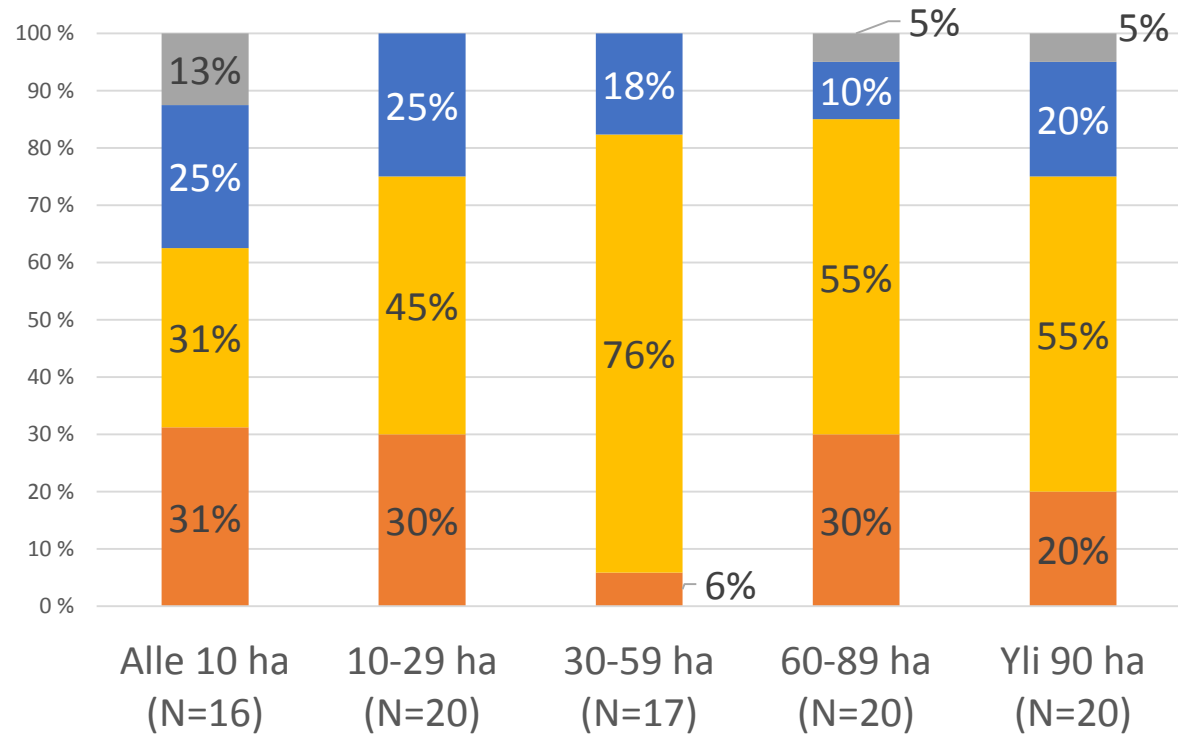
Viime vuosina havaitut muutokset ympäristön tilassa eri tilakokoluokissa

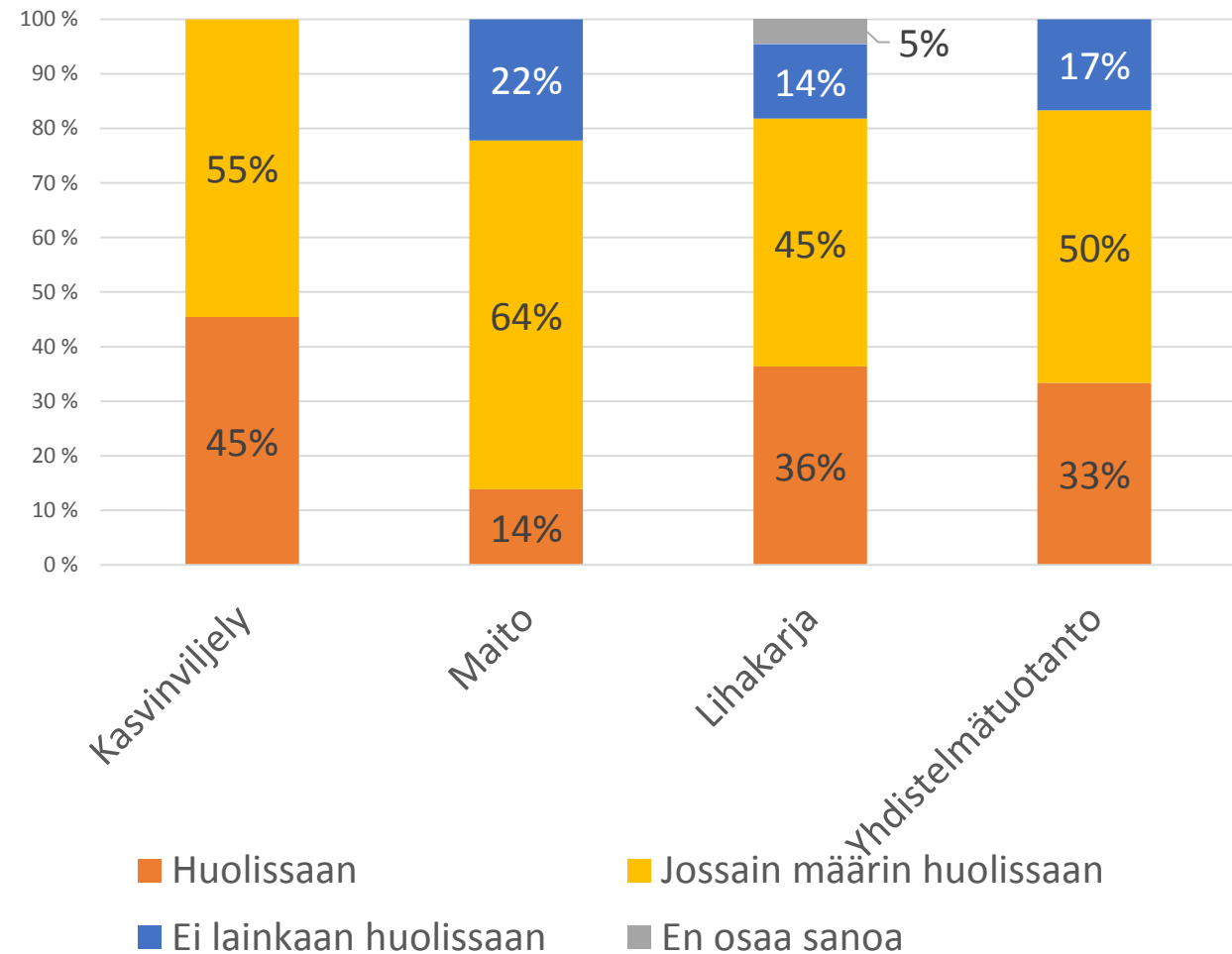
Viljelijöiden huoli ympäristön tilaan liittyen

- Kyselyyn vastanneista viljelijöistä 24 % on hyvin huolissaan ja yli puolet (53 %) viljelijöistä on jossain määrin huolissaan
 - 19 % ei ollut lainkaan huolissaan ja 4 % ei osannut sanoa

Huoli ympäristön tilasta kokoluokittain

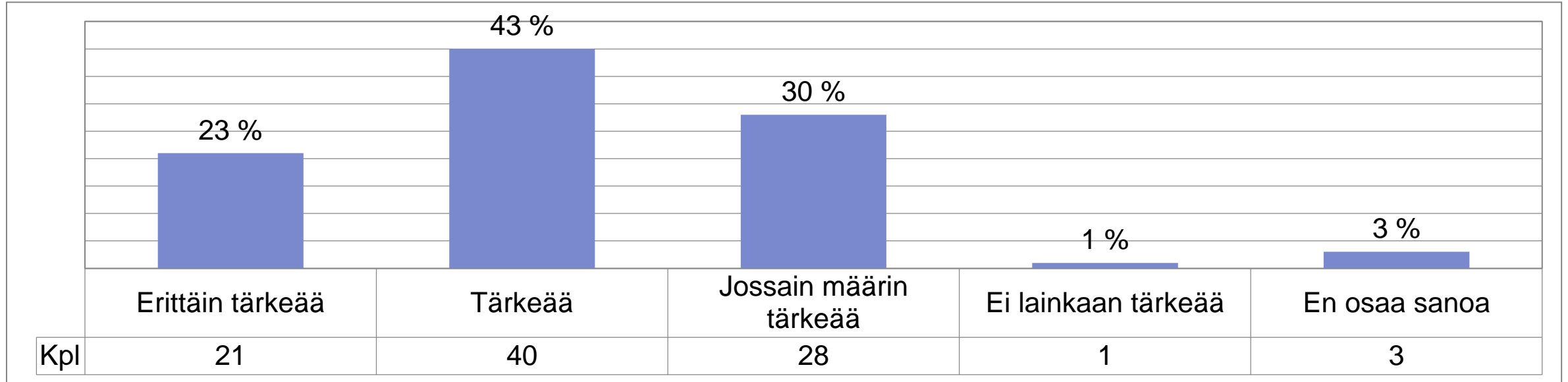
Huoli ympäristön tilasta tuotantosunnittain

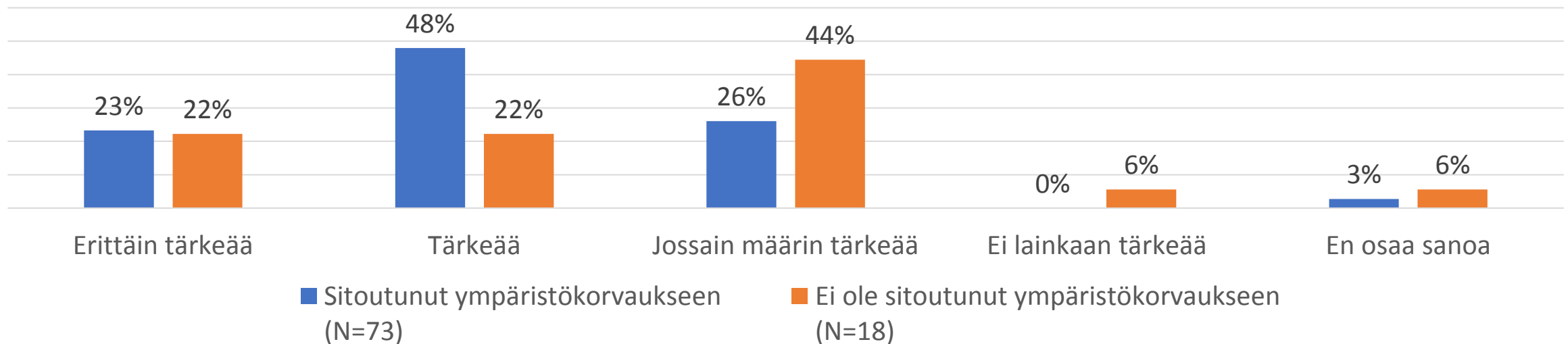
■ Huolissaan ■ Jossain määrin huolissaan
■ Ei lainkaan huolissaan ■ En osaa sanoa

■ Huolissaan ■ Jossain määrin huolissaan
■ Ei lainkaan huolissaan ■ En osaa sanoa

Ympäristönsuojelun tärkeys

Ympäristönsuojelun tärkeys ympäristökorvaustilanteen mukaan

Tilan päätavoite: kannattavuuden parantaminen

- Tavoitetta painotettiin erityisesti yli 30 hehtaarin kokoluokissa
- Kasvinviljelytiloista 67 %:lla kannattavuuden parantaminen oli päätavoitteina
- tämän tavoitteen maininneilla tiloilla syyskyntöä oli vähemmän ja eri menetelmien yhdistelmiä enemmän
- 86 % kannattavuuden parantamista tavoittelevista tiloista oli sitoutunut ympäristökorvaukseen.
 - Koko perusjoukossa vastaava osuus oli 78 %.
- Tavoite ei vaikuttanut siihen, että ympäristöhaittoja vähentäviä toimia tehtäisiin pienemmällä osalla tiloista

Poimintoja avoimista palautteista liittyen ympäristökorvaukseen

- *”Järjestelmät pidettävä ”napakan” yksinkertaisina ja selkeinä.”*
Ympäristökorvaukseen sitoutunut
- *”Ympäristökorvaus yksinkertaisemmaksi ja huomioiden tilan koko. Maatalous ei yksin kuormita ympäristöä, muille samantyyppiset kriteerit.”*
Ympäristökorvaukseen sitoutunut
- *”Tukijärjestelmää tulisi muuttaa siten, että aidosti viljelevillä olisi mahdollista harjoittaa ammattiaan. Näennäisviljelijöiden toiminta olisi tehtävä kannattamattomaksi. Viimeiset tukimuutokset ovat vieneet asiaa väärään suuntaan!”* ympäristökorvaukseen sitoutunut
- *”Nämä tuet pitäisi suunnata oikeaan viljelyyn ei näille ”hömppäheinän” kasvattajille.”* Ympäristökorvaukseen sitoutumaton
- *”Nykyinen järjestelmä on enemmän jonkin sortin sekasotku. Tekijät eivät ymmärrä mitä tekevät.”* Ympäristökorvaukseen sitoutunut

Poimintoja avoimista palautteista liittyen ympäristöön

- *”Ympäristöasiat ovat tärkeitä, mutta asia on esitettävä oikein. Ei tyyliin pampulla päähän ja sillä hyvä.”* Ympäristökorvaukseen sitoutunut
- *”Itämereen kohdistuvat kuormitukset ovat Itämeren rannikon viljelijöiden ongelma, ei meidän sisämaassa olevien. Kohdentamisalueella olevilla ja tulvan alle jäävillä pelloilla pitäisi olla erittäin tiukan säännöt, mm. lannoituksen ja muokkauksen suhteen.”* ympäristökorvaukseen sitoutunut
- *”Suunta melko oikea. Toiveena järeämpiä keinoja vesistöjen suojelussa.”* Ympäristökorvaukseen sitoutunut